Hatodik évfolyam. 253-ik szám. Kolozsvártt, 1876. vasárnap november 5.

Előfizetési díj.

Vidékre poston vagy helyben házhoz hordva

Egész évre . . . . . 16 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési dijak

Hatszor hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau **Budapesten** Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szervitatér 5. sz.

Nyilttéri czikkek garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás: Főtér 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESB CZIKKEK DIJAZTATNAK. Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal: Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐIZETÉSI FELHIVÁS
a
„KELET“
politikai é közgazdasági napilap
hatodik évfolyama negyedik évnegyedére
és a „SPORT“ czimü szaklap első évi folyamára.

A „KELET“ és a „SPORT“ előfizetési ára együtt:

Egész évre 6 frt. Félévre 8 frt. Negyedévre 4 frt. Egy hóra 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 7 krajczár.

A „SPORT“ előfizetési ára külön:

Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Évnegyedre 1 ft. Egyes szám ára 10 kr.

A megrendelések legczélszerübben postai utalványnyal a „Kelet“-re Stein János könyvkereskedésébe, a „Sport“-ra Békésy Károlyhz (Főtér 4. sz.) küldendők.

Nyolcz gyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

A varkocs.*)

(L—t.) Von Chamisso Albertnek ki ne olvasta volna „Tragische Geschichte“ czimü kitünő költeményét, melyben az egyszeri embert ja le, ki nagyon a szivére vette, hogy varkocsa hátul csüng. Próbálta tehát s megfordult, hogy ami hátul van, elül kerüljön, de hiában fordult legyen jobbra vagy balra, gyorsan avagy lassan meg: baj mindig csak megmaradt, mert oh! tragikus történet! — „Der Zopf, der hägt ihm hinten.“

Az „Ébredés“-ről jutott eszünkbe ez a szomoru történet. Ez a tiszteletre méltó újság is folytonosan egy körben forog, érzékeny és szivbeható sirámokkal temetgeti a multakat, vissza-visszatér a „régi jó időkre“ (laudtor temporis acti . . .) S még is csodálkozik hogy egy álló helyéből mozdulni nem tud, hogy a varkocsa mégis csak hátulcsüng.

A dolog természetes rendjével való ez elégedetlenségnek olvastuk már e lapban minden gondolható variatióját, s azt gondoltuk, eben a genreben már lehetetlen új formá fölfedezni. Azonban „ember tervez, isten végez“ s mi is megértük azt, a mit hihetetlennek tartánk. Az uj variatio mégis megérkezett — gr. Bethlen István ur adjaaz „Ébredés“ nov. 3-diki számában, mé pedig elég szellemmel, a mi az „Ébredés“ egy hónapos terjengő, kietlen Saaráján valóságos oasisként tünik föl.

Az „Ébredés“ nagyra is van vele; megteszi a gróf urat, két czikke nyomán „a leghivatottabb politikai egyéniségek“ egyikének s édigi hallgatását, e lap szokott finomságval, annak tulaldonitja, hogy „a gyanusitással mindig kész demagogok, a könyvből politizáló áltudósok visszaunditó előtérbe tolakodása s a liberalismus jelszava alatti politikai közélet monopolisálására irányzott mohósága“ háttérbe szoritotta e künő tehetséget.

Az erők megmaradásának elmélete szerint nem tudjuk ugyan, hogy egy meglevő erőt, mint semmisithetne meg egy más — ha csa nála nem nagyobb — erő; azt sem vesszük az „Ébredés“-nek rosz néven, hogy a lap egyik alapitóját a saját pénzen fölartott ujságban igy földicséri, hisz ez tartozik; de talán megengedhetik nekünk „könyvből politizálóknak“ is, hogy épen a gyakorlat szempontjából nehány megjegyzést tegyünk a gróf ur kérdés czikkére.

Az igaza megvallva, azonban, midőn a gróf ur czikét, kétszeri, háromszori elolvasás után i szemügyre vesszük, zavarban vagyunk tulajdonképeni czélja iránt, s ha sarokba szoritanának, hogy hirtelen mondjuk meg, mi a czik tartalma, alapgondolata, aligha menekülni tudnánk szögletünkből.

A gondolatok lánczszemei igen szépen következnek, egymásba kapcsolódva, egyik a másik után, de a baj az, hogy a legutolsó lánczszem visszahajlik megint az elsőbe s az örökkévalóság farkába harapó kigyójaként e gondolatmenet is mind csak egy pont körül forog, nyitját sehogy sem találván.

Első tétel: a megye meghalt, életképtelen. Második: Tisza Kálmán életre akarja galvanizálni, de a közig. bizottságban egy bureaucratikus szörnyszülöttet teremtett. A régi megye megölő betüje az volt, hogy „senki a közigazgatás ügyét kizárólag magáénak nem tekintette“ — az uj bizottság Achilles-sarka az, hogy a kontár közigazgatásért senki nem lesz felelős. Harmadik tétel: egészséges közvéleményünk nincs, az egyes osztályok kifejlődve nincsenek, a földbirtokos osztály el van hallgattatva, „közvéleményünk concertjében a földbirtokosnak nincs szava, némaságra itélte magát.“ Negyedik tétel: a „kizárólag értelmiséggel foglalkozók“ kezökbe ragadták a sajtót, mesterséggel csinálnak közvéleményt, a földbirtokosság romlására, s ez „egy csodálatos panique-nak engedve,“ „jobbnak látta magát nullificálni“ s „részben uszályhordója lett azon (liberális) iránynak, mely megsemmisitését tüzte ki feladatul.“ Ötödik tétel: a földbirtokos vetkőzze le ez „alig minősithető bátortalanságát“, szövetkezzék „a sötétben kuszó hyperpolitika ellen,“ s ne maradjon tétlen, mint „Páris városának sybarita polgársága.“ De — s itt kapcsolódik a végső lánczszem fatumszerüen megint az elsőbe, a szerencsétlen egy körben forgás lehetetlenné tevén a tovább haladást — hatodik tétel: a közigazgatási bizottság intézménye meg fogja gátolni a földbirtokosság e tömörülését, „a birtokos osztály egysegét megyei basaságok körül fondorkodó intriguak rongyaira tépi“ — s igy a czikk végén is vagyunk ott, a hol elején voltunk, a kétségbeesés resignatiójával kell magunkat sorsunknak megadnunk. mert — Der Zopf, der hängt ihm hinten . . .

Nekünk, könyvből politizálóknak, van az a veszett hirünk keltve, hogy mi a földbirtokosságnak esküdt ellenségei vagyunk (mintha föld nélkül lehetne haza s a sine terra Jánosok alkothatnának államot!!) s mégis nekünk ugy tetszik, soha a földbirtokos osztályról oly kicsinylőleg, mondhatnók lesujtólag egy skribler sem beszélt, mint a gróf ur e czikkében.

Im, Magyarország reménytelen állapotának minden bűne, a földbirtokosság tehetetlenségére van háritva, mert tétlenül nézi, a mig a chauvin liberalis sajtóval kezet fogó (s valószinüleg szintén birtoktalan) Tisza Kálmán a nyakára veti a kést.

Valóban, mi sokkal jobb véleménnyel vagyunk a mi földbirtokos osztályunkról, mely e tulnyomólag nyers-termelő ország zömét teszi. Valóban, a menynyire mi a régi és uj megyét ismerjük, ugy tapasztaltuk, hogy a törvényhatóságok kebelében épen a földbirtokosság a hangadó — a mint hogy nem is lehet másképen, mert hisz alig egy-két városunk van, a melyben „a kizárólag értelmiséggel foglalkozók“ a törvényhatóságban egyket szavazattal rendelkeznek s igy nagyban és egészben, mindaz, a mi a megyén történik és nem történik, épen a földbirtokosok által történik, vagy marad el.

Hanem, igenis, ösmerjük mi is a földbirtokosságnak egy kicsiny osztályocskáját, a mely az alkotmányosság uj aerájának megnyiltával — a régi rend utáni búsultában-e, vagy pedig a közügyek iránti érdekeltség hiányában — nem tudjuk, denique, csakugyan „némaságra itélte magát,“ s most aztán, midőn fölébredve tapasztalja, hogy régi befolyása elveszett, hogy a korább általa elfoglalt helyekre mások álltak: a maga (önkéntes) háttérbe szorultát az egész birtokosság háttérbe szorultának képzeli s azt gondolja, hogy miután nem az ő szája izére folynak a dolgok, tehát nem is lehet másként, mint, hogy a „sötétben kúszó hyperpolitika“ egyenesen a földbirtokosság megsemmisitését tüzte ki egyetlen elérendő czéljául.

Ugy látszik, a gróf ur, a „könyvből politizálók“ felől sincs jobb véleménynyel, mint a földbirtokos osztály felől s nagy elbúsulásában ép oly fekete szinben látja ezeket, mint azokat. Pedig annyi józanságot még is csak lehetne ezeknek is tulajdonitani, hogy egy államban s legkivált az ily majdnem kizárólag termelő államban ők is nélkülözhetetlen és pedig igen jelentékeny tényezőnek tartják a földbirtokosságot, a kik nélkül egy tulnyomólag egyenes adózás alapján álló állam egyáltalán nem existálhatna.

De a midőn ily jelentőséget tulajdonitunk ez osztálynak s igy jogait kétségbe nem vonhatjuk, kötelességek teljesitését is várjuk tőle, a kisebb birtokostól is, de igen, egyenlőleg, a nagy birtokosságtól is. Várjuk pedig első sorban azt, hogy miután tényleg a népképviseleti alkotmány államunk törvényes alkotmánya, ennek megfelelőleg ez osztály is érvényesitse magát a közéletben a neki megfelelő erélylyel.

Nem csak a természetben, hanem az emberiség életében is, minden erő a neki megfelelő hatályt fejti ki; a hol e hatály hiányzik, ott vagy az erő sincs meg, vagy, ha megvan, lappangó alakban. Nem erő az, a mely holmi skribler-had szájaskodása által engedi magát elnémittatni, nem politikai tényező az, a mely összedugott kezekkel szemléli a dolgok uj alakultát s utólag kezd aztán panaszkodni az elmult, eltemetett állapotok után, mindig csak visszafelé nézve, sohajtozva, mindig csak egy körben forogva, mindig csak várva, hogy majd csak előlre kerül a — varkocs.

Józan politikus a meglevő tényezőkkel vet számot s azokat használja föl az elérhető legnagyobb siker érdekében. De eredményt, vágyai beteljesültét nem várhatja az, a ki *magát* itéli tétlenségre, a ki kétségbe esik s a multak fölötti sirámmal tölti a cselekvés idejét. És mindenek fölött, nem remélhet sikert az, ki rég kihalt formákba akar éltet önteni s nem tud az uj formákhoz alkalmazkodva erőt kifejteni, hatályt producálni.

Denique — a czopfot elvetettük, most a szabad munka egyenlő jogokat osztó mezejét szántjuk s mindenki annyit érő, a mennyi benne az erő. E fölött már hiában töprengünk. mert ezt magok az égi hatalmak sem változtathatják meg.

Tehát: ki a sikra, de — varkocs nélkül!

*) A nyelv-rikoló korláttalan neologia, köztudomásulag, igy vezte el a czopfot. Csufnak ugyan csak csuf szó, roszak is roszabb a roszuál, de ide — épen talál. (L.—t.)

— **A bank-ügyben.** A bankbizottmány felirata a két kormányhoz a következő pontokat tartalmazza:

a) Valjon a banknak csak egyszerüen igennel vagy nemmel kell-e arra felelnie, hogy a közlött 131. §§. alapján meg akarja-e szerezni az uj szabadalmat vagy sem? Vagy pedig

b) Tehet-e ellenjavaslatot átaljában?

c) Vagy fejezetenként terjesztheti elő kifogásait és megjegyzéseit?

d) nem halasztja-e el válaszát a 80 milliós ügy eldöntéseig?

Ez utolsó csupán azért bir fontossággal, mert a bank mérvadó emberei eddig erősen ahoz ragaszkodnak, hogy a dolgot csak juntim lehet rendbe hozni. — Az érintett kérdő jegyzék, mint értesülünk, a jövő választmányi ülésből fog expediáltatni.

— **A pénzügyi bizottság** nov. 1. ülésében folytatta a pénügyi tárcza budgetjének tárgyalását.

A bélyeg bevételi előirányzatánál Muzslay a marhalevelek kezelésének nehézségeiről figyelmezteti a minisztert, ki a baj lehető orvoslását igéri. — Zsedényi szerint a kártyabélyeknek nálunk többet kellene jövedelmezni 128,000 forintnál. — Az előirányzat megszavaztatik. A jogilleték- és dijaknál Széll miniszter a bevétel csökkenését a rosz anyagi viszonyoknak tulajdonitja, s nem ellenzi az előirányzatból pár 100,000 frt törlését. — A bizottság 595,000 frt törlésével szavazza meg az előirányzatot. Az államjószág igazgatóságok előirányzata Széll miniszter felvilágositásai után változatlanul megszavaztatik. — Az államjószágok bevételeit a bizottság 254,957 frt törlésével szavazza meg. — Az államerdőknél Széll miniszter kiemeli, hogy a bevételi előirányzat még az előző év eredményénél is kisebb. — Hegedüs szerint Erdélyben az erdőket a sok fa vágással elpusztitották a mult években. Kerkápoly és Széll miniszter válaszolják, hogy sehol se vágatott annyi, a menynyit az adók képesek valának termelni. — Az előirányzat megszavaztatik. A bányászat és pénzverésnél Széll miniszter előadja, hogy a diósgyőri vasmüvek szükségletének legnagyobb részét nem vette fel, mert tárgyalások folynak e vasmüvek bérbeadása iránt. — Zichy gr. az előző évi eredményekhez képest nagynak tartja a bevételi előirányzatot, melyet a bizottság változatlanul megszavaz. Az államnyomda s államépületek előirányzata, s az átmeneti kiadások egy része megszavaztatván, az ülés véget ért.

— **A pénzügyi** bizottság okt. 2-iki ülésében először a közoktatási és belügyi tárcza a Fiume budgetjére vonatkozó jelentését hitelesité. — Ezután folytattatott a pénzügyminiszter budget-tárgyalása.

A beruházásokra az államerdőknél, és szabályozási s rendezési költségekre felvett összeg vita nélkül megszavaztatik. A hivatalos lapnak az államnyomdában kiállithatására felvett összegnél Móricz minden állami nyomtatványt e nyomdában kiván előállittatni. — Tisza szerint némely vidéki nyomdáknál hagyandó. Wahrmann szerint a szabad verseny mindig olcsóbban képes a nyomtatványokat kiállitni. Az előirányzat megszavaztatik. Az átmeneti bevételek közt felolvastatott az államjavakból ujabban előadásra ajánlott részletek jegyzéke.

Az államjószág-részletek eladásából előirányzott összegnél Széll miniszter előadja, hogy csak oly birtokrészek jelöltettek ki — nyilvános árverés utján leendő — eladásra, melyek az állam által nagyobb költség nélkül előnyösen nem kezelhetők. — Csengery jónak tartaná, ha a községeknek előnyösb föltételek mellett adatnának községi — pl. iskolai — czélokra az eladandó épületek. — Széll miniszter az előforduló egyes esetekben e szerint fog eljárni. — Az előirányzat megszavaztatik. Befejeztetvén a pénzügyi tárcza budgetjének tárgyalása az államadósságok vétettek tárgyalás alá.

A vasuti kölcsönnél Széll miniszter a kamatok aranybeszerzési ágióját 18 százalékról 20 százalékra kivánja tétetni, miután a jelenlegi háborus viszonyok közt alig remélhető az aranynak olcsóbb beszerezhetése. — Az előirányzat ily értelemben módositva fogadtatott el. — A sorsolási kölcsönnél megemliti a miniszter, hogy a Margithid alig hoz naponkint 50—60 frt tiszta jövedelmet.

A 153 milliós ezüst s 80 milliós rentekölcsönnél Simonyi és gr. Zichy kérdéseire előadja a miniszter, hogy a 153 milliós kölcsönből 142 millió folyt be, melyből 1873-ban mintegy 23 milliónyi függő adósság fizettetett vissza, a többi az 1873—1875-diki deficitek fedezésére fordittatott, s még hátralevő részét a folyó év hiánya emésztette föl. A járadék kölcsön megmaradt, s még nem értékesitett része megadja a kincsárnak a szükséges tartalék-készletet az év első felében előálló pénztári hiány fedezésére. A rente-kölcsön második felének optionálási jogával a konzorcium az európai helyzet nyomása alatt nem élhetett, s a mint ez megtörténik, e kölcsön ügyében részletes jelentést terjesztend a ház elé. — Az általános jelentés tárgyalására halasztatván a pénzügyi helyzet bővebb megvitatása, az előirányzat elfogadtatott.

A keleti vasut kamatainak kérdése az e vasut tárgyában beterjesztett törvény tárgyalásáig szintén függőben hagyatott.

A vasuti garantia 15 milliónyi előirányzatát megszavazván a bizottság, az ülés véget ért.

A háboru.

A harczterről.

A török hadsereg döntő győzelmei után teljesen ura már a helyzetnek. Majdnem mindenfelé szabadon áll előtte az ut. Alexinácz és Deligrád között elterülő Morava-sikságon akadálytalanul özönlenek el a török hadcsapatok. — Az általános elkedvetlenedéshez járul az is, hogy a sok egymástérő ütközet roppantul megtizedelte a szerb haderőt.

A török hadsereg oly kiváló positiók birtokába jutott, hogy a szerb hadsereg romjain keresztül könnyen hatolhat Szerbia két legkiválóbb városába Kragujevácz és Belgrádba. A Kragujevácz felé vezető utat Novoselov nem tarthatja meg apadt seregével Mehmed Ali győztes serege ellen. A török Drina-hadsereg, Gis-Zvornik és Popováról iparkodik a Belgrád felé vezető országutat elérni és azt 2 napi menet után el is érheti.

Osman pasa feladata lesz azon két helyet, honnan az orosz önkénytesek a Dunán át szállingóznak Szerbiába, Milanovaczot és Rladovát, hatalmába keriteni. Osman 30,000 emberből álló serege a gyengült vezérét vesztett Timok-hadsereget akadálynak alig tekintheti.

A szerb főhadiszállás Csupriából Jagodináig vonult vissza.

Bratianu a keleti kérdésről.

A bécsi „Presse“ egy levelezője alkalmat vett magának a napokban Bratianu oláh külügyminisetert meglátogatni. Az ez alkalommal folyt beszélgetést a levelező a következőkben adja vissza:

A miniszter panaszkodott a bécsi és párisi lapokban tulzásáról, melylyel azok a román kormánynak mindenféle czélzatokat tulajdonitanak. Az Oroszországgal való szövetséget s Erdély annexióját mesének nyilvánitotta. Sőt ellenkezőleg kijelenté, hogy ők aggódnak amiatt, hogy Lengyelország sorsára kerülnek. Mária Terézia, ugymond, könyezve irta alá a Lengyelország fölosztásáról szóló okiratot, de aláirta, s könnyei daczára is kivettea maga részét a zsákmányból. Igy történhetik ma is, folytatá a román miniszter, fájdalom és sajnálkozások közt föláldozhatnak bennünket, de azért föláldoznak.

Románia magatartására nézve ezeket mondá:

Mi semleges állam vagyunk, s nagyhatalmak védelme alatt állunk. E védelem előnyöket adott nekünk. de kötelességeket is rótt ránk. Az előnyöket élveztük, most teljesitenikell kötelességünket is. Ha határainkat bármi hadsereg megsértené, mi védekezni fogunk az ellen, s instructiókat fogunk kérni a szerződött hatalmaktól, mely instantiokat pontosan követendünk. A tulhalom talán leverbennünket, de azon tudattal fogunk elesni, hogy teljesitettük kötelességünket.

A dolgok felforgatásából Romániára csak veszély származhatnék. Nagyobb szláv államok képződése fenyegetné, sőt megsemmisitené a románok befolyását. „Ha a szerbekért és boszniákért hadat folytatnak, ugymondá Br., az csak donquixottismus lenne.“

Ő oláh excellentiája megemlékezett a magyarokról, és pedig következőképen: „A magyarok kevély nép; egy nép, mely grand seigneurökből áll. Minden tulajdonságaival s hibáival birnak, a grand seineuröknek elmellőzik a gyakorlatit, s örömest foglalkoznak, nagyszerü, de valósithatlan tervekkel. Itt azt gondolják, hogy lehetséges lesz — a 19-ik században, — hogy az 5 millónyi magyar nemzet 10 milliónál több szláv és román fölött uralkodjék. Abból pedig nem lesz semmi. Ha a magyaroknak csakugyan meg volna az a politikai érzékük, a mit nekik tulajdonitanak, arra törekednének, hogy a különböző fajokat csoportositsák, közös cultura érdekei által összekössék s a mellett nyelvüket és autonomiájukat tiszteljék.“

Németország magatartása.

A német trónbeszédet diplomaciai körökben a legszigorubb semlegesség kijelentésének tekintik, mely ép oly jóakaratu lesz monarchiánk, mint Oroszország iránt. A diploma-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

tiai körök e felfogása teljesen megegyezik a mienkkel.

Németország magatartására nézve jellemző egy kis epizód, Manteuffel tábornok varsói küldetése idejéből, melyet a „Deutsche Zeitung“-ban találunk. Manteuffel ugyanis két óráig tartó kihallgatáson a czárt Vilmos császár feltétlen barátságáról biztositá s végül hozzátette: „Császárom jelenteti felségednek, hogy egy millió katonára számithat.“ Sándor czár ez izenetnek annyira megörült, hogy este az udvari bálon még tánczolt is, amit már évek óta nem tett. — A czár közölte Manteuffel szavait Gorcsakoff herczeggel, ki uralkodójától azonnal engedélyt kért, hogy Manteuffellel konferálhasson. — Ez másnap megtörtént. — De midőn Gorcsakoff azt proponálta Manteuffelnek, hogy — „tegyük papirra ez izenetet“ — Vilmos császár küldötte azzal felelt, hogy erre nincs megbizatása. Az orosz kanczellár azonnal azt látta az izenetben, ami az volt, t. i. a német császár baráti nyilatkozatát, melyről Bismark valószinüleg nem istudott semmit. A német kormánynyal közvetlenül ezután megindult tárgyalások pedig Gorcsakoff e nézetét teljesen igazolták.

Lázadás az oroszok ellen a szerb táborban.

Teljes hitelü táviratok alapján kétségtelen tény gyanánt konstatálható, hogy az Alexinácz és Djunisz alatt vivott döntő csatákban formális lázadás tört ki a szerb hadseregben; a milic-katonaság megtagadta az engedelmességet muszka vezetőinek, s százötvennél több orosz tisztet és altisztet lőtt le. E szörnyü zürzavarban annyira elvesztette a fejét mindenki, hogy nemcsak az egész Djunisz-vonal, nemcsak Alexinácz esett a török hadak birtokába, de még Deligrád védelme is teljesen lehetetlenné vált, ugy hogy ezt az erősséget is egészen oda hagyták már a szerbek, s a hely hat óráig üres volt. Csak miután a törökök, nem sejtvén a Deligrádban történteket, a deligrádi külső védvonalak előtt megállapodtak, csak azután birtak még annyi lelket verni a futamodó szerbekbe, hogy Deligrádot ujból megszállták. A miliciák egészen feloszlóban; a hangulat Oroszország ellen elkeseredett; s ugy látszik nincs oly békefeltétel, melyet e pillanatban a szerbek el ne fogadnának.

Deligrád bevétele kedden délután tényleg bekövetkezett, s tegnap az egész Morava-hadsereg Csupria és Paracsin felé rendetlen futásban visszavonult. A szerb sereg a legvégső felbomlás állapotában van.

Az ultimatum.

A porta elfogadta az orosz ultimatumot, — e nagyfontosságu hirt hozta a legujabb távirat. Törökország ezzel oly nagyszerü bizonyságát adta mérsékletének, mely az egész müvelt világ osztatlan elismerésére méltán tarthat számot. Azon pillanatban, midőn a török sereg föltarthatlanul halad előre s agyontiporja a föllázadt vazallus hadait, midőn a mohamedán nép végső elkeseredésében, majdnem fenyegetve követeli kormányától a háborut Oroszország ellen, nem félelem vezette a porta elhatározását. Törökország helyzete a fegyverszünet által csak roszabbra fordulhat, jobbra nem. Ha Abdul-Kerimet most föl nem tartóztatják, néhány nap alatt Nándorfehérvárt üti föl főhadiszállását, mert — mint táviratunk jelentette, okt. 31-én a török sereg elfoglalta Deligrádot is és igy Szerbia védtelenül áll a győztesek előtt. — Általános pedig a meggyőződés, hogy az orosz-török háboru végre sem lesz elkerülhető, a porta helyzete tehát sokkal kedvezőbb lenne, ha Szerbiát előbb teljesen leverné s ez oldalról minden támadást lehetetlenné tenne.

Oroszország föllépése a nagyhatalmakat is kellemetlenül lepte meg. Mint Bécsből a „P. Ll.“-nak távirják, Oroszországgal szemben hangsulyoztatni fog, hogy szövetségesei nem voltak arra elkészülve, hogy ultimatummal fognak meglepetni.

Táviratok.

Konstantinápoly, nov. 2. A fegyverszünet Szerbiával az okt. 31-én éjjel elfoglalt hadállások alapján 6 hétre megköttetett, és Abdul Kerimet utasitotta a porta ma délben, hogy az ellenségeskedéseket hagyja abba. A demartcatonalis vonalok közelebb fognak megállapittatni.

Sz.-Pétervár, nov. 2. A „Regierungs-Anzeiger“ közöl egy császári parancsot, mely a hadköteles fiatal legénységnek behivását f. é. deczember 1—13-re tüzi ki. — Sziberiára, valamint Archangel s Orenburg kormányzóságokra nézve a parancs nem nyer alkalmazást.

Konstantinápoly, nov. 1. A ruszcsuki főkormányzó jelenti a kormánynak, hogy Deligrád tegnap a törökök által bevétetett.

Bécs, nov. 2. A „Wiener Abendpost“ irja: A portának authenticus válasza Orosrország legutóbbi követeléseire, még nem ismeretes; e szerint egy tegnapi lapnak azon hirét, hogy a porta Oroszország követelését visszautasitotta, alaptalannak jelenthetjük, annyival inkább, minthogy Konstantinápolyból érkezett hirek már alig engednek kételyt az iránt, hogy Oroszországnak követelései a porta által el fognak fogadtatni.

Bécs, nov. 2. A „Pol. C.“ Konstantinápolyból jelenti, hogy Ignatieff tábornok már okt. 27-én, hozzá közel álló személyiségek előtt kijelenté, mikép utleveleit vissza fogja kérni, ha a porta az absolut 6 heti fegyverszünetet megtagadná.

Zimony, nov. 2. Belgrádot védelmi állapotba helyezik. Bizalmasan megkérdezték itt, hogy nem vennének-e föl magán-ápolásra nehány száz „sebesült testvér“-t. A felelet kivétel nélkül visszautasitó volt. — Naponta érkeznek orosz tisztek Szerbiából — és sietnek — hazafelé.

Kladova, nov. 2 Itt az a hir van elterjedve, hogy egy török figyelő hadtest jön ide, hogy az oláhokat megvigyázza.

Belgrád, november 2. Az ellenségeskedést ma délben abbahagyták.

Viddin, november 2. A serdar-ekrem véleményét kikérték a fegyverszünet tárgyában. Abdul Kerim Djuniszból azt felelte Konstantinápolyba, hogy a török hadsereg most akadálytalanul Belgrádba nyomulhatna ugyan, de ha a tanács azt határozza, ő kész téli szállásra Alekszináczba vonulni.

Belgrád, november 2. A behivott szabadságoltak és az utolsó korosztály nagyon csekély számot tesznek ki, sokan megtagadták a berukkolást. Milán fejedelem már visszaindult és ma Paracsinba érkezett. A főhadiszállás Razanyban; Csernajeff Deligrádban van. Horvatovics Razanyból vezényel.

Magyar lapok szemléje.

A „Pesti Napló“ azt hiszi, hogy a Szerbia veresége sietteti az orosz invasiót. Oroszországnak csak annyi fegyverszünet kell, hogy a szétvert szerbek valahogy összeszedjék magukat. Ha ez eléretett, a háború más szintért fog keresni magának. Szerbia mellék-szerepre szorul, a harcztér Bolgárországba megy át. Nemsokára megszokott útakon átkeil Dunánkon az orosz sereg. S akkor monárchiánk nem marad semleges. A hármas szövetségnek vége van, azt Vilmos császár sem nevezi többé. Hogy is ne volna vége, mikor Bécsben megtudták, hogy a három császárság közt van egy, mely ellenünk titkos szövetséget kötött Olaszországgal. Ily tapasztalatok után lehetetlen, hogy a bécsi udvari körök is fel ne ismerjék Oroszország barátságának igaz értékét s politikájának valódi czéljait. S ha felismerték, nem fognak tovább ragaszkodni az orosz szövetséghez s föl fogják adni kalandos terveiket. Szabad cselekvés és kész hadsereg: ez legyen ezentuli politikánk.

Az „Ellenőr“ előtt bizonyos az: hogy fegyverszünet van, és szerb hadsereg nincs. Az orosz hivatalos lap pedig éppen ma közli a czár rendeletét, mely minden fegyver fogható oroszt a zászló alá parancsol. Magában ez a körülmény is eléggé megtanit arra, mit kell tartani a fegyverszüneti egyéb alkodozások komolyságáról. Itt világosan csak időnyerésről lehet szó. Nó, de azért még mindig béke van, s mindig örül neki, annyival inkább, mivel holnap már elkéshetnék vele.

A „Hon“ mériegünkről és pénzügyi helyzetünkről ir, s miután a harmadik évnegyed pénzügyi kimutatásai a hivatalos lapban megjelentek: itélhet úgy e negyed, mint a folyó év három első negyedének pénztári eredményéről, sőt némi valószinüséggel vonhat következtetést a negyedik negyed, és igy az egész év eredményeire is. Szóval ugy találja, hogy sem a nagy deficzitben, sem a nagy kiadásokban kétségbeesésre okot nem talál; sőt ellenkezőleg helyzetünk tetemes javulását olvassa ki a legujabb pénztári kimutatásokból.

Az „Egyetértés“ megadja azt, hogy a lassunak itélt török strategia és gyöngének hiresztelt török diplomatia oly remekül játszottak egy kézre, minő páratlan a történelemben. A finom diplomatiai huza-vonák gyümölcse gyanánt tekinthető Alexinácz és Deligrád eleste. A török diplomatia addig mesterkedett, mig Szerbiát elfoglalhatták seregei. Most aztán, hogy kezökben van, elfogadja a fegyverszünetet és kész egy pár szót váltani és egy békecsibukot elszinni még a muszkával is. Jő a tél, éppen ráérnek a mulatságra: a bagariának és bundának kályha mellett le fog szállni az ára. Ez sem megvetendő vigasztalás, ha kihuzhatjuk tavaszig. Csakhogy százat lehet tenni egyre, hogy a teljes kitavaszodás már ismét vértocsákra veti a sugárait. S itt a baj.

Tanügy.

A magyarnyelv népiskoláinkban.

(Felolvastatott a háromszéki tanitó-testület közgyülésén K.-Vásárhelyt, okt. 27-én, 1876.)

A tárgy, melyre önök becses figyelmét kissé igénybe veszem, a száraz, unalmas, felolvasásokhoz tartozik, ugyannyira, hogy csak nagyon kevesen vállalkoznak ilynemü munkák előállitására. Hogyis ne! mikor a tárgy olyan háládatlan!

Megvallom, magam is gondolkozóba estem, mikor tárgyam választásánál megállapodtam; magam is száraz, unalmas dolognak tartottam egyelőre, de később belenyugodtam. Hisz, én magyar néptanitó-testület előtt beszélek s mindenek felett olyan gyülés előtt, melynek tagjai a müveltség magasabb szinvonalán állanak, kik előtt magyarnyelvről beszélni s a tárgyat tüzetesebben megvilágitni jogosult vagyok. A szerencsés viszony tehát, melyben a t. hallgatósághoz állok, megkönnyiti feladatomat. Másfelől azonban előleges megnyugtatásul ki kell jelentenem, hogy felolvasásom alatt nem fognak önök tőlem abstract nyelvtani szabályokat hallani, nem fogok a magyarnyelv alaktanáról, vagy mondat-szerkezetéről tudományos dissertatiot tartani; hanem megmaradok az áldott középszerüség határai között s beszélni fogok a magyarnyelvről általánosságban s önök elé állitom röviden azt ugy, a mint népiskoláinkban ápoltatik s megteszem reflexióimat ezen ápolásra röviden.

Nem mondok ujat önök előtt, ha azt állitom, miszerint népiskoláinkban egyetlen tárgy sincs, melyre oly kevés gondot forditnának tanitóink, s a melyet oly kevés előszeretettel tanulnának növendékeink, mint éppen a magyarnyelv. A tanitó megtanitja ugyan valami nehezen a nyelvtani szabályokat; a gyermek talán el is mondja azokat elég helyesen is; mikor azonban az „applicatióra“ kerül a dolog, akkor a gyermek ugy áll, mintha soha sem tanult volna egy árva betüt sem a nyelvtani szabályokból. A gyermek nem is tanulja örömest. „Ugy is tudok én magyarul beszélni, ha soha nem tanulom is a magyar nyelvet,“ rendesen igy gondolkozik a növendék s a tárgyat elhanyagolja. A tanitó, miután népszerüvé nem teheti az unalmas nyelvtant növendékei előtt, maga is megbarátkozik nem sokára azon gondolattal, hogy a magyarnyelv száraz tudomány, nem népiskolába való.

Ennek pedig első és legtermészetesebb következménye, hogy az iskolából kilépő növendék nemcsak nem tud helyesen beszélni és irni, de képesitve sincs a helyes beszéd és irás megértésére. És ez már nagy baj, uraim!

Nézzenek szét önök a közönséges emberek közt; hányat találnak olyat, kiről elmondhatnók: „ez értelmes ember.“ Minden helységben könnyen felszámithatnók azokat. Legtöbb része szaporitja a „semi-doctus“-ok számát; ezek pedig nagyon veszedelmes teremtések.

Magam is találkoztam Magyarországon egy falusi árva-biróval, a ki egy pár osztályt kitanult s már az intelligens emberek közé sorozta magát; igyekezett aztán nemcsak irásában, de szóbeli előadásával is müvelt embernek tetszeni s mondott olyan czifra dolgokat, hogy nem tudtam: szánakozam-e, vagy nevessek az együgyü erőlködés felett. Az én árva-biróm éppen a jegyzővel beszélt körül-belől ilyenformán: „Az hozzá holott és hogy édes jegyző uram, minthogy az árva csak 18 éves fiucska lévén, nem tudja a lételt oda sorsositani, hogy a maga emberségéből megélhessen, kellene tehát holott valamely oly kitünő észjárást feltüntetni, mely a felvilágosultsági egyensulyt gyanusithatná.“ Azt akarta mondani a jámbor, hogy a fiu már megnőtt s szabadlábra kellene állitni, nem gyámság alá való.

Eltekintve a tájszólásoktól, a különbnélkülönbféle idiotismusoktól, kimondhatjuk minden habozás nélkül, hogy népünk anyanyelvében még fejletlen, ugyannyira, hogy sok idő és nagyon önzetlen, kitartó fáradozás kell a néptanitók részéről addig, mig a magyarnyelv a legalsóbb rétegekben is legalább annyira megtisztul, hogy általánosan szépnek mondhassuk azt.

Nem akarok én itt az ős-eredetiség ellen szónokolni, nem tartozom a nyelvujitók divathősei közé, de annyit még is ki kell mondanom, hogy a magyarnyelv, a mint azt jelenleg a nép általános többsége birja, nem áll azon stadiumon, mely a fejlesztést, mind nyelvtani, mind szépészeti tekintetben égetően ne tenné szükségessé.

A kolozs-dobokamegyei tanitótestület közgyülése.

A kolozsdobokamegyei tanitótestület tegnapi közgyülésére, melyről röviden már megemlékeztünk, szép számmal jelentek meg néptanitóink a vidékről is.

A tulajdonképi közgyülést megelőzőleg, délelőtt 8 órakor, a közgyülés tagjainak nagyobb része, a helybeli tanitóképezde gyakorló-iskolájába sereglett, hol a gakorló iskola derék tanitója: Benedek Samuur valóban mintaszerü előadást tartott; t. i. a gyakorló-iskola mind a hat osztályának növendékeit, elkezdve az ötéves apróságoktól fel a 12—13 évesekig, ugyanegy időben egyesegedül oktatta s illetőleg foglalkoztatta. A jenvolt szakférfiak a legnagyobb elismeréssel nilatkoztak Benedek urnak e czélszerü uj oktatási módszeréről.

Utána Rieger Imre ur katholikus elemi iskolai tanitó, tartott előadást ugyancsak a gyakorló-iskola növendékeiv a tornászatból (az alap- és rendgyakorlatokból. 9 órakor aztán a városház nagytermébe seregeltek egybe a közgyülés tagjai, köztük számos tanitónő, továbbá a helybeli m. kir. állami tanitó- és tanitónőképezdék növendékei.

Mielőtt azonban a közgyülés megkezdte volna tanácskozásait, a tanitó-képezde növendékei Kölcsey Hymnuszát zengték el. — Erre Paal Ferencz, a tanitó-képezde igazgatója, mint elnök, rövid elnöki megnyitjában üdvözölve a megjelenteket, rövid visszapillantást vet az elmult évre, mi közben fájdalmasan emlékszik meg a f. év april hó 22-én Klozsvárt dühöngött nagymérvü tüzvészről, mely a testületet is oly érzékenyen sujtotta, a mennyben Gazsi József pénztárnok lakásán elhelyezve volt összes könyv- és irománytárt, valamint muszer-gyüjteményét elhamvasztá. Némileg kiépüle ugyan már a testület a szenvedt kárt, a melyiben a „Franklin társulat“-tól 247 kötet könyvet, a közoktatási miniszteriumtól pedig számos taneszközt nyert ajándékba. Ugy de, ez csak kezdete egy jobb jövőnek, melyben a testületnek kettőzött ügybuzgalommal és erélylyel kell a mult megnemérdemelt csapásai alatt szivedett veszteségeket helyrepótolni. Elnök tele reményben megnyitja a tanácskozások sor.

Az éljenekkel fogadot megnyitó után Rieger Imre a testület titkár olvassa fel jelentését a választmány és testület mult évi müködéséről. Az igen csinosa szerkesztett jelentésből, — melyért a közgyés a titkárnak Váradi Károly inditványára jegyzőkönyvileg elismerést szavazott, — térszke miatt csak annyit emelhetünk ki, hogya kolozs-dobokamegyei tanitó-testületnek az elmult évben 127 rendes (tanitó és tanitónők és 116 pártoló tagja volt.

A titkári jelentés uta Váradi Károly ur, a helybeli városi polgári iskola igazgatója, tett előterjesztést az általa szerkesztett és a testület hivatalos közlönyét képező „Család és iskola“ czimü helyt megjelenő tartalmas szaklap érdekében. Előadja, hoy a lapot csak ugy lehet tovább is fenntartan ha a testület tagjai nagyobb támogatásban részesitik, mint a multban, mikor még két évről is vannak hátralékban egyes előfizetők : előfizetési pénzzel. Rövid vita után, melyben többen vettek részt, a közgyülés egyhangulag határozza, hogy a „Család és Iskola“-t minden esetre fenntartja a jövőben, mire nézve anagi biztositékot az fog nyujtani, hogy a testület tagjai aláirásukkal kötelezzék magukat azelőfizetésre s illetőleg a pontos fizetésre, sőlkül azonban, hogy a tagokra nézve kötelezőn mondatnék ki az aláirás Egyuttal köszönet is szavaz a közgyülés a kitünő szerkesztőek, ki a lap szellemi kiállitásával összekötött munkát — s valóban dereк munkát — minden, bár csekély, dijazás nélkül vállalta el idig is s vállalja el jövőre is.

Ekkor, a sorrend megváltoztatásával, Finály H. egyetemi tanár lett a felolvasó asztalhoz. A „Régészet“-ről tartott értekezést, kijelölvén azokat a módokat, melyeken a néptanitonak, hivatásából kifolyólag, a régészettel foglalkozni, annak érdeke ápolni, saját körében, kötelessége.

A éljenzéssel fogadott felolvasás után Szász Domokos azt az ajánlatot teszi, hogy ő kész az értekezést saját költségén 700 példányban kinyomatni és osztani, a tanitók közötti kiosztás czéljából, a választmány rendelkezésére bocsátni. A közgyülés e szép ajánlatot köszönettel elfogadta.

Ezek után a választmány által az alapszabályokon, különösen a megváltozott politikai felosztás következtében a testület elnevezése tekintetéből, javasolt módosványok vétettek tanácskozás alá, s azok nagyobb részt változatlanul elfogadtattak is.

Ezek után különfél bizottságok megválasztására kerülvén a sor az elnök kijelölésével felkiáltás útján megválasztattak:

a pénztár vizsgáló izottságba: elnöknek Fazakas J., tagokul: Izsi Lőrincz, Bányai Lajos és Glück József;

a könyvtár-vizsgá bizottságba: elnök Gagyi Samu, tagok: Csiki Lajos, Makkai Márton és Rácz György;

a tanszer-tárlat megvizsgálására: elnök; Bihari István, tagok Gál Endor és Spengl Ede.

Végül a választmány tagjainak és tisztviselőknek választására tért át a közgyülés, s ezzel a közgyülés ½1 órakor véget ért.

* * *

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

Tyróli levelek.

II.

Merán, oktob. hó 1876.

(Merán. Magyar okmányok. Slepp kérdés.)

A mig nálunk Erdélyben a természet önmagát szilárd és költői alkotásai által, mintegy egyöntetüleg vadregényességben tünteti fel, és a bámuló utazóra a természetes erő és szépség benyomásával imponál: addig Tyrolban az égaly befolyása következtében a természet két ellentétes alkotása, mint egy tünemény tárul elénkbe. — Mert mig egyfelől az óriási magas hegyek hó-fedett csúcsaikkal, melyek mintegy a zord telet jelképezik, a természet szilárdságát tüntetik fel, addig a mély völgyek, terjedelmes rétjeikvel, dús terméseikvel, zöld pázsitaikkal és lombos, a forró nap ellen hűs árnyékot szolgáltató fáikkal, viszont a dús nyarat symbolizálják, a természet szelidségét tanusitják.

Ezen vegyes alkotása a természetnek nincs is oly hatással a szemlélőre nézve! Mert mig Erdély bérczei, csúcsai, barlangjai, forrásai, hegyei és völgyei ama költői összhangban a kedélyre és lélekre hatnak: addig Tyrol zöld völgyei, hótól fehér hegyei csak is a szemet gyönyörködtetik! De meg kell vallanom, a szemnek bő táplálékot nyujtanak!

A természetnek ezen vegyes alkotása különösen jelentkezik Meránban, azon „égalji medenczében“, a mint azt ujabban nevezni szokták, a melyet kelet, nyugat és észak felől felemelkedő magas hegyek képeznek.

Ezen óriási hegyektől körülvett völgyben, virágzó kertek, ligetek és lombos fasorok közt fekszik Merán, és mig lakói és vendégei az örökké mosolygó égről lesütő nap heve elől az árnyékdús parkokba és a svájczi stylban épitett villákba menekülnek, az alatt mintegy 1000 ölnyi távolságban, ama magas hegyen, mely Merántól az északi széltől óvja, kényelmesen szánkázni lehet! — Ebbe az „égalji medenczébe,“ mely az év négy időszakait mintegy egyesiteni látszik, menekülnek a betegek ezrei a bekövetkezendő zord tél, és a — szivarfüst elől! . . . „Nem dohányzóknak“ az a jelszó itt, és a ki elég merész fényes nappal a zene ideje alatt szivarozni, az legyen elkészülve azon tüzes pillantásokra, melyeket reá szülve azon 40—50 éves „nemzetközi“ matronák fognak vetni, a kik itt a telet átköhögik. Különben ugy látszik, hogy De Pretis úr is a „nem dohányozókkal“ tart, mert ugyancsak versenyez Széll Kálmánnal az élvezhetetlen szivarok gyártásában, és az — exequalásban!

Ép ily adó-executionak voltam tanuja, melynek tárgyai 17. 18. századbeli butorok voltak, a midőn egy antiquarius figyelmemet egy kis privát levéltárra hivta fel, mely legközelebb „kótyavetye“ alá kerül.

A levéltár a legnagyobb bámulatomra, több érdekes okmányon és kéziratot kivül, egy nehány, ha nem is fontos, de igen érdekes erdélyi fejedelmi köriratot is foglal magában. Igy van egy utlevél, Bethlen Gábor által 1629 april 24-én Székes-Fehérvárt kiállitva.

Az utlevél ama hires szász „uzsorás“ Gottsmeister Kálmán fia nevére szól, a ki ugyszólva az erdélyi fejedelmek „zsidója“ volt. Tartalmaz továbbá egy Barcsai Ákos által 1660 május 27-én N.-Szebenben kiállitott eredeti nyugtatványt, azon ezer tallérról, melyeket neki Gottsmeister kölcsönzött, és melyért a fejedelem neki kamatot vagy jószágot igér. Aztán mondja még valaki, hogy a szász atyafiak nem vérrel szerezték a királyföldet(!?)

Továbbá két, Kemény János által april 10-én kiállitott kevésbbé érdekes okmányt és végül: Apafi Mihály által Radnothon 1663 május 29-én sajátkezüleg aláirt, és a szebeni magistratushoz intézett intőlevelet, melyben a fejedelem a magistratust rendre-utasitja, és azzal zárja be levelét „hogy a magistratus ne élessszen a polgárok (magyar és szászok között talán?) között czivakodást, és ne akarjon felperes és biró lenni egy személyben.“

Az okmányok mind eredetiek, és részint latin, részint pedig latin-magyar nyelven irva, és fejedelmi pecséttel ellátva. Az egész levéltár, mely még több érdekes német okmányokat tartalmaz, jelenleg egy tiroli főur birtokában van, ki azt egy magyar mágnástól pénzgyüjteménye fejében kapta. A „kótya-vetye“ közelebbről lesz, felkiáltási ár 480 frt.

A mily nagy port vert a hatalmaknál a keleti kérdés, ép oly nagy port vernek itt a sleppek!

Nem csoda tehát, ha fenntebbi nagy kérdéshez, itt is hasonló nagy . . . sleppkérdés szülemlett, az orosz, szerb, angol, német, franczia és magyar vendégek közt! Az alkudozások már régóta folynak a porta (nők) és a hatalmak (férfiak) között. De siker nélkül. Mert a nők nem nyujtottak elég garantiát slepp-reformjaikat illetőleg. Mert mig némelyek engedve a közóhajnak, sleppjeikben czélszerü portnemverő reformokat eszközöltek, addig más sok semminemü engedményekre nem voltak hajlandók. A harcz tehát folyt; slepplepatopodás, kigunyolás napirenden voltak, mig végre a „Kurvorstand“ interventiója lett szükségessé. Az pedig egy titkos ülésben hozott határozatában elrendelte az utczaseprőknek, hogy háromszor napjában a sétányokat, utczákat addig öntözzék, mig ujnyi vastagságu zár lesz! Ezen bölcs rendelet következtében dámáink sleppjeikkel felhagyni kénytelenek, és igy a nagy sleppkérdés sáros megoldást nyert. Tartok tőle, hogy a keleti kérdés megoldása még piszkosabb lesz!!

Schwarcz Gyula.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Ugyancsak nteken délután három órakor a közgyülés tagjai a muzeum érem-, régiség - és ásvá -tárát, tekintették meg, hol Finály H. egyt emi tanár sziveskedett felvilágositó magyar attal szolgálni. 4 órakor aztán a városi polgi iskolába gyülekeztek tanitóink, hol Benedek Áron képezdei tanár tartott minta-előadás a törtek szorzása és osztásáról a polgári és elemi népiskolákban. A tanár úr jeles előadása hosszabb szakszerü vitára nyujtott alkalmat melyben az előadó, továbbá Paál Ferencz, Vára Károly, Deák József és Turcsányi Gyula urak szólottak a kérdéshez. — A közgyülés ma zombaton) folytattatik.

A „kolozsvári orvos-természettudomávi társulat“

ötödik természettudományi szakülése, o ober 20-án.

(Vége.)

A leirt ízszi bonci szerkezetével bir, a fejvégi ízszivtől elekintve, a hátedény valamennyi ízszive, Hane különös összefüggésben vannak ezen ízszivek összefüggésök meglep egyfelől azon mecha kai egyszerüség által, mely oly szépen kitünő jellege csaknem mindig a természet-alkotta épeknek, másfelől teljes világot vet a billentyü-szerkezet keletkezésére.

A második zsziv farvégi. az ízsziv ürrese feló nézó záró kamája ráillik a farvégi ízsziv fejvégi kinyuló zró karimájára, a harmadik farvégi ízsziv éply összefüggésben van a másodikkal s végre alamennyi egymással.

A fejvégi, hát tárgyalásunk értelme szerint utolsó ízszive tekintve meg, látni, hogy szerkezete a többiől csak abban tér el, hogy fejvégi kinyuló zó karimája csőszerüleg meg van nyulva; ez azerzők fejvégi osztálya mely a hátedényből jövő rt a test meilső vérpályáiba ömleszti. Ez az aor a torban fut végig a potrohbeli től eltérő szerkezére világot vet azon körülmény, hogy a torban a szárny-izmok hiányzanak, ugyancsak a torbeli szivrészleten billentyük elő nem forulnak.

A hátedénymüködését is elő kell adnom, mert a hátedény szerkezete és müködése közti összefüggés ismerte nélkül tisztán megérteni nem lehet sem aszerkezetet, sem a müködést. Diastole állapotáln a végső ízsziv farvégi karimája útat enge , a meilső nyilása zárva van vérrel telés után kevetkezik a systole, ekkor záródik a farvég nyilása, és nyilik a meilső záró karima.

E folyamat smétlődik a második ízszivnél, eltekintve aól, hogy már vért kapott az előtti ízszivből. A 1. és 2 ízsziv találkozási helyén, a testízbi vér betolul az ízszivbe, tehát a vér az elői ízszivből s két oldalról kerül a 2. és a töbi ízszivbe. Vérrel telés után a systole állapotkövetkezvén, a vérnyomás egy úttal és erővel hrom útat zár el: saját záró karimáját összehzva, rányomja az előtti ízsziv s maga-képezte dalnyilásokra, s egy úttal és erővel zárja az ötti ízsziv kinyuló tölcsérszerü karimáját is. A öbbi ízsziveknél is ilyen a diastole és systole állapota, mig a vér, mely az egyes testízekből gyült össze, a fejvégi ízszivbe jut, mely aztán aortának nevezett, megnyult karimáján át a ért a test faltalan vérpályáiba szoritja.

Ezek szerit minden testiznek megvan a maga saját vérringése, s ezekből alakul a test egész vérkeringése. Röviden szólva: a rovat hátedény egyes ízivekből áll, melyek megfelelnek a testízeknek.

Összehasolitva az ízsziveket az irodalombeli hátedényyel, nem ellenmondásra találunk, de az én lfogásom szerint, vizsgálatom eredménye felvilgositja az eddigi tényeket s alaktanilag tekitve, kitünteti a rovarhátedény prototyp szerkezét.

A szerzőkil szivgyomroknak nevezett részei a hátedényik, megfelelnek az egyes ízsziveknek. A szerzc gyomorközti — interventricularis — billentyüi nem egyebek, mint az ízsziv fejvégi zár karimája; a szerzők auriculo — ventricularisvagy oldal-billentyüi pedig az ízszivek farvégizáró karimája által keletkezett. A mi a sit-billentyüit illeti, ezt a farvégi karimák özeéréséből keletkezett csucsorodás gyanánt tekithetni, melyet hamisan magyaráztak azért mert az alsóbb állatok bonczi viszonyainak magyarázásánál mindég szem előtt tartották a felsób állatok bonczi szerkezetét, jelen esetben a ivbeli jelemen-izmokat.

A különlző rovarrendeknél előforduló hátedények protyp alakjául meggyőződésem szerint az itt let ízszivszerkezet szolgál.

Nem térv itt ki arra, hogy a metamerelmélet ez ízszi szerkezetben is hatalmas támpontot nyer, röviden phylogeneticai szempontból akarom méltatn a rovarizsziveket.

Sir John ubbock „Ursprung und Metamorphore der Insekten“ cimü müvében, ugyancsak Brauer „Brachtungen überdvie Verwandlung der Insekti im Sinne der Descendenz-Theorie,“ továbá Mayer „Ueber Ontogenie und Phylogenie der Insekten“ czimü müvében meg van döntve azon phogeneticai felfogás, hogy a rovarok a férgekt közvetve keletkeznének, mennyiben a férgekl előbb a héjancok, s ezektől aztán a rovarok keletkeztek volna.

Elfogadom idézett munkák azon felfogását, hogy a rovarok és héjancok a férgektől származnak közvetlenül, mint két külön ág a közös féregtörzsből.

Már most azon phylogeneticai összefüggésről mondok véleményt a rendelkezésemre álló adatokból; mely a férfiak és rovarok vérgeringésének szerkezetét fejlődésileg szándékszik megmagyarázni. Nyilván kifejezem, hogy az ily vélemény ephemer természetü a legtöbbször, s a buvárlat haladtával a helyesebbnek csak útat egyenget. A férgeknél. és pedig a Nemertinánál a vérkeringési rendszer egy hátoldali és két oldali edényből áll, melyek egymással igen gyakran haránted nyek által összeköttvék, s ezáltal a metamer-szerkezetet feltüntetik.

Hová lett a rovarok kétoldali edénye? Azt feltenni, hogy elveszett, valószinütlen; sőt itt számba kell venni Milne-Edwards azon nyilatkozatát, hogy a természet fukar ujnak létrehozásában, de bőkezü a meglevők átalakitásában.

Ha természetesnek találjuk, hogy a férgekből a rovarok keletkezthettek, ha elfogadjuk, hogy a férgek izom-, ideg-, mozgási rendszere oly lényegesen eltérő változásokat megtehetett, bátran elfogadhatjuk Gegenbaur „Grundriss der vergleichenden Anatomie“ müvében levő elméletére támaszkodva, melyet Lubbock is elfogadztt, hogy a rovarok légcsövei először a halak úsz-hólyagának megfelelő alapon hydrostaticai czélokra szolgáltak és a légzés a testfelületen történt és a légcsövek eredeti alakja a két oldali fölégcsőtörzs, melybe csak a légi életre való alkalmazkodás következtében szájadztak a légrésekből jövő haránt-légcsövek.

Mélyebben bele nem bocsátkozva, nézetem szerint a két fölégcsőtörzs megfelel a férgek két oldali edényének; e felfogás lehetőségére dr. Entz Géza tanár ur hivta fel a figyelmemet, mely felfogás nem ellenkezvén ontogeneticai ténynyel, én ilyszerü phylogeneticai magyarázatra felhasználom. Hogy e magyarázat helyes uton jár, bizonyitja még az ízszivek és légcsövek következő összefüggése.

A légrések s az ezekből kelő haránt-légcsövek megfelelnek a férgek szelvényszerveinek; ez elismert felfogás. A rovaroknál normalis esetnek tekinthetni, hogy a test farvégi összevont ízeinek megfelelő ízszivek elő nem fordulnak; ennek megfelelőleg, légrések sem fordulnak elő, de helyettök ott vannak a Malpighi féle edények, melyek a harant-légcsövekkel együtt mindketten az ectoderm-helyzékből keletkeznek, a haránt légcsövek befelé a Malpighi-edények kifelé sarjadzás által, mert a rovarok végbele az ectoderm betüremlése által keletkezett, tehát a harant-légcsövek és Malpighi-edények homologszervek a férgek szelvényszerveinek megfelelőleg, s a rovarok visszafejlett ízszivelnek megfelelő correlatio alapján alakultak át a haránt légcsövek Malpighi-edényekké.

Végtére nyilvánosan is köszönetet nyilvánitok a tudományos állattan egyik képviselőjének, dr. Entz Géza tanár urnak e tárgyra vonatkozó szóbeli közléseiért, másfelől egész, 3 éves tartamu e tárgyra vonatkozó munkálkodásom közben, hogy szellemes figyelmeztetésekkel. utba igazitással támogatott annyira, hogy a kidolgozás és müveletek kivitelétől eltekintve, az elért eredményhez, hogy eljuthattam, dr. Etz Géza ur szivességének köszönhete m.

A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott **Budapesten,** nov. 4. 10 ó. 16 p.
Érkezett nov. 4. 10 ó. — p.

A nagyhatalmak utasitották követeiket, hogy a szerb és török hadsereg között a demarcationalis vonalat határozzák meg. Tartani lehet attól, hogy nehezen fog sikerülni e vonal megállapitása.

Oroszország Bosznia megszállása feletti tanácskozásra Brüsselbe europai conferentiát kiván összehivatni, a melyből Törökország zárassék ki.

Csernajeff visszament Paricsinra s az egész Morava-völgyi hadsereg ide fog vonulni.

Deligrádot tegnap a szerbek kiüresitették. Alekszinácot pedig a törökök szétlötték.

Szerbia szintén elfogadta a fegyverszünetet.

Milán ellen összeesküvés fedeztetett fel, melynek még egy minister is tagja volt.

Hirlik, hogy Risticset el fogják bocsátani.

A törökök a fegyverszünet megkötése után megtámadták az Alekszinác-Degrádi vonalon a szerbeket. Az orosz consul közvetitésére a miatt felszólaltak a szerbek.

Montenegró direct kötött fegyverszünetet a portával.

Az osztrák kormánynak a császár kijelentette, hogy lemond összes birtokainak eddig élvezett adómentességéről.

Az osztrák kereskedelmi minister a reichsrathnak több vasut megvételét ajánlja.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1876. nov. 4.

— **A kolozs-dobokamegyei** s most már Kolozsmegyei tanitó-testület közgyülésének tagjai tegnap (pénteken) este vidám banquette-et rendeztek maguk között a helybeli unitárius elemi iskola szappanutczai helyiségében, melyet Sárdi József, ez iskola tanitója engedett át e czélra. A banquette-en, melyen mintegy 40 tanférfiu vett részt, természetesen a felköszöntők sem hiányzottak, jó magyar módi szerint. Elsőnek Paal Ferencz képezdei igazgató a testület elnöke üritett poharat az ország első tanférfiáért: Trefort Á. közokt. miniszterért, másodiknak Kethely József tanfelügyelő, Paal Ferenczért; továbbá Váradi Károly Kethely Józsefért; ugyanő Benedek József testületi alelnökért; Kethely ismét Váradiért; Kis Sándor a helybeli képezdék tanárikaráért; Czirják A. Rieger Imre titkárért, és Benedek Samuért stb. stb.

— **Uj vallás-felekezet.** Az „Ébredés“ t. szerkeztősége, úgy látszik, uj vallást akar alapitani, melynek dogmái között lenne az is, hogy az uj felekezet szombatja a keresztény naptár szerinti kedd, és vasárnapja a szerda napra esik. Legalább ezt lehet következtetni nevezett lap mai számának szini referádájából, melyben az áll, hogy mult szombaton az „Ármány és szerelem“, vasárnap pedig a „Falu rosza“ adatott a kolozsvári szinpadon, holott e darabok tudvalevőleg — a keresztény naptár szerinti — kedden és szerdán kerültek szinre, szombaton pedig „Otheilo“, vasárnap meg a „Czigány“ adatott volt elő. Daczára a vallás-szabadságnak, melyet hazánkban élvezünk: nem hiszszük, hogy e máskülönben jámbor, de roppant zavart okozható naptárt hirdető uj vallásfelekezet több proselytára találjon az erdélyirézekben, mint általában a conservativ politika.

— **A svéd női négyes,** mint már irtuk, a jövő héten: nov. 8-án és 10-én tartja a nemzeti szinházban búcsu-hangversenyét. Az igazgatóság kéri a bérlőket, hogy páholyaik iránt szerdán déli 12 óráig rendelkezni szieskedjenek.

— **A „Kolozsvári Dalkör“** működő tagjai tegnapelőtt (csütörtökön) este a Biasini-szállodában kedélyes ismerkedési estélyt tartottak, abból az ötletből, hogy a kör tagjai közé ujabban 8 uj működő tag lépett be. Természetesen a dal sem hiányzott. A jelenvoltak aztis elhatározták, hogy ezután minden hóban tartanak egy-egy ilyen összejövetelt. A csütörtöki lakoma után a kör tagjai a kör elnöke: Szász Domokos nejét Szász Domokosné urasszonyt szerenáddal lepték meg.

— **A helybeli ev. lutheránusok** imaházában holnap (vasárnap) d. e. ½10 órakor Turcsányi Gyula újon választott másodlelkész egyházi beszédet fog tartani.

— **Müsor** a „Kolozsvári Dalkör„ holnap, azaz nov. 5-én a városi vigadóban rendezendő ez évi III. rendes dalestélyéhez: 1) „Népdalfüzér I.“ (legujabb magyar népdalokból) férfi négyesre Roth Endrétől. 2) „. . . . . “ Solo négyes. 3) „Dalárbordal“ Hann Mártontól. 4) „Népdalfüzér II.“ (legujabb magyar népdalokból), férfi négyesre Roth Endrétől. 5) „Őseink emléke“ Huber Károlytól. A zongora kiséretre T. Vizy Irma k. a. van fölkérve. Az estély kezdete: este 7½ órakor.

— **Erd gazd. egylet.** Az erd. gazd. egyl. 1876-ik évi nov. hó 6-án d. e. 10 órakor igazgató választmányi ülést tart az egyleti irodában, (belközéputcza 13. sz. gr. Mikó Imre háza), melyre a t. tagok ezennel tisztelteljesen meghivatnak. Fontosabb tárgyak: a birtokrendezés ügye, kolozsvári községi faiskola, egyleti ház vétele, az „Erd. Gazda“ átalakitása.

— **A kolozsvári** t. egyetemi körben f. hó 5-én (vasárnap) Czakó József a „Mizanthrop“ cz. tanulmányra; Jakab Ödön pedig a „Népdalok“-ra birálati felolvasást tartanak, melyre a t. tagok meghivatnak. Kolozsvártt, 1876. nov. 3-án. Kassai Ákos, elnök. Balássy Dénes titkár.

— **A Károly-Fehérvár és Maros-Portus** közötti hid, melyet febr. hóban a jégtorlat elvitt, maig sincs helyreállitva. A forgalmat ez nagyon akdályozza, s nem lett volna semmi boszorkányság oly hosszu idő alatt helyreállitani.

— **Kinevezés.** Wächter Frigyes szász comes és főispán gróf Haller Oskárt a szebenmegyei tisztségi irnokká nevezte ki.

— **Műlap.** A „Magyarország és Nagyvilág“ ez évi műlapját vettük, melyről csak a legnagyobb elismeréssel nyilatkozhatunk. A műlap kőnyomatban Wagner „Parasztok lóversenye“ cimü képét hozza. A műnek nemcsak compositioja és egyes alakjai, hanem könyomatu kivitele is valóban művészi és diszét képezheti bármely salonnak.

— **Elevenen eltemettetett.** Budapesten tegnapelőtt d. e. 11 óra után borzasztó szerencsétlenség történt. A fővárosi tanács ugyanis elrendelte a jobboldali Dunapart hosszában levő nyilvános kutaknak jó karba helyezését. E czélból Helwirth Adolf vizvezetéki előmunkás a mondott időben Otichel Gábor munkás társaságában a Blum-féle gőzmalom előtt levő kutban dolgoztak, s mikor 13 lábnyira haladva, épen a csövet keresték, egyszerre csak felszabadult a kavicsos talaj, s reájuk omolván, őket betemette. Otichel szerencsére a veszély pillanatában egy gerendát ragadott meg s ez mentette meg életét, mert igy csak nyakig lőn betemetve; Helwirthet azonban egészen elboritotta a folytonosan omló talaj. A fenntálló munkások segélyért szaladtak s sikerült is nekik Otichelt épségben kimenteniök; de ennek kihuzása által a talaj mindinkább omlott és senkisem találkozott, ki embertársa élete megmentéséért saját életét koczkára merte volna tenni, d. u. három óra lett, midőn kiásták az időközben megfult Helwirthet.

— **Ereklye Kosciuszkotól.** Gr. Grótné birtokában volt kevéssel ezelőtt egy medaillon, Kosciuszkonak egy hajfürtjével, s egy levéllel, melyet a lengyel vezér, egy hajfürtöt mellékelve hozzá, Lubomioska herczegnőhöz intézett. Az ereklye birtokosnője megszorult s az erekiyét a lengyel nemzeti muzeumnak Raperswylben odakinálta 100 tallérért. A muzeum kifejezte óhaját, hogy szeretné azt, mint ajándékot megtartani. Igy nem kötetett vásár. Megkinált vele sok lengyel uri családot, de azok igen soknak találták az öszszeget. Mig végre egy német kereskedő Danzigban, kettős árt számlált le érte, nagy becsülője s szenvedélyes gyüjtője lévén különösen a lengyel emlékeknek.

— **A Jeruzsálemben** örmény nyelven megjelenő „Zion“ nevü lap beszéli el a következő történetet: Szeptember 26-án estve 4 órakor, egy 16 éves Izraelita egy keresztény barátjával kiment sétálni, a sok járástól fáradtan leültek egy üresen álló épülettől nem messze. Itt a keresztény német fiu előbuzta pisztolyját s el akarta sütni, azonban csütörtököt mondott, még párszor megkisérlette, de nem sikerült, meg akarván tudni van e valósággal töltés benne, belefujt, a töltés elsült s a fiunak szétzuzta fejét. Még sokáig hentergett a földön, nem halt meg, az izraelita fiu látva kinait barátjának, elővette kését s levágta fejét barátjának. A városba szaladt s a szülőket tudósitotta. A fiut elfogták, s mindazon által, hogy orvosilag constatáltatott a lövés halálos volta, a fiut most is fogva tartják.

— **Kolozsvár** városában az országos és katonai kórházak beleszámitásával, az elmult október havában, a városi főorvos hivatalos kimutatása szerint az elhaltak száma 93, u. m. a férfinemből 46, a nőnemből 47; ezekből halva született a férfinemből 2, a nőnemből 1; kiskoruak a férfinemből 31, a nőnemből 27; nagykoruak a férfinemből 13, a nőnemből 19, összesen 93. A kóresetekre nézve legnagyobb számmal különféle lobos betegségek általi halálesetek fordultak elő; u. m. 30 — leszámitva 26 csakis kiskoruaknál előfordult roncsoló toroklobb eseteket is, — különféle szervezetü heveny és idülthurutban 13, tüdővészben 10, életgyengeség miatt 8, végelgyengülés miatt 7, vizkórban 4, görvélyben 2, vizrákban 1, ugyanannyi aszkórban, orbánczban, genyverben, eskórban, hüdésben, elvérzés, vérhiány, ráksenyv, görcsök, önakasztás és villanymérgezés miatt, önmeglövés miatt 2; rendőri bonczolat 5, törvényszéki 2. Mindannak daczára, miszerint az ujságilag közhirré tett, valamint a kapitányi hivatal által is kibocsátott toroklobbos betegségeknél, különösen a szegényebb sorsuak dij nélkül gyógykezelés és mind az öt helybeli gyógyszertárokból dij nélküli gyógyszerek kiszolgáltatásában részesülnek; mégis 9 előforduló toroklobbos eseteknél semmi jelentés nem tétetett.

— **Körözés.** Egy tizenkilencz éves középtermetü, kerek arczu, kék szemü, Szőcs Kati nevü kis lányt köröz a kolozsvári törvényszék gyujtogatás gyanuja miatt. Ajánljuk a közönség figyelmébe.

KÖZGAZDASAG.

A novemberi vásár.

A szerdán, csütörtökön és tegnap (nov. 1. 2. és 3.) városunkban lefolyt u. n. novemberi vásár hü képe volt a nyomott gazdasági helyzetnek. Néhány éve már, hogy ilyen népes és élénk vásárunk nem volt, mint az idén. De az élénkség, a sok nép, a sürgés-forgás korán sem jelentette azt, hogy az üzlet is „jó“ lett volna: gyönge volt biz az, még pedig az eladók és vásárlókra egyaránt. Az árak majd minden árura néztnagyon nyomottak voltak, aminek persze egyszerü oka a roppant pénzhiányban rejlik; de azért a vásárlók panaszkodtak, drágának találtak mindent, ismét abból az okból, mert — nincs pénz, a szükség pedig szárféle és mind égető.

Az egyes áruk között feltünő csekély mennyiségben hozattak piaczra a gabonafélék, aminek különben az a magyarázata, hogy novemberi vásárunk kiválóan vetemény-vásár.

Az egyes gabnafajokat illetőleg a piacra hozott mennyiség és az árak igy állottak:

Buza, közepes, vásárra hozatott			350	hectoliter;
Rozs,	„	„	200	„
Kukoricza,	„	„	350	„
Árpa,	„	„	100	„
Zab,	„	„	150	„

Az árak igy állotttak:

Buza egy hectoliter (suly: 72 kilo)				8	frt.	10 kr.
Rózs,	„	„	70	„ 4	„	85 „
Kukoricza,	„	„	75	„ 3	„	10 „
Árpa,	„	„	64	„ 3	„	55 „
Zab,	„	„	41	„ 2	„	30 „

A burgonyának roppant magasan állott az árok, ugyanis piaczra került 100 hectoliter, hectoliterje 3 frt 55 kron adatott (suly hectoliterenként 70 kilo.)

A veteményekben (hüvelyesek és nem-hüvelyesekben) igen élénk volt az üzlet s igen nagy mennyiségben kerültek vásárra s nagyobb részök el is kelt. Az árak igy állottak:

Borsó, egy liter	14 kr.
Lencse, „ „	16 kr.
Paszuly, „ „	8 kr.

Veres- és fokhagymában ezuttal is legnagyobb volt a kinálat és kereslet; a vereshagyma kilója 8 kron, a fokhagymáé 16 kron adatott.

Feltünő nagy mennyiségben hoztak piaczra káposztát; és roppant nyomott ára volt 100 darab 3 frt 3 frt. 50 kr. 4 frt. volt és ez már a legszebb és legnagyobb fajtáju; sőt még 2 f. 50 kr, s 2 frton is lehetett kapni a gyengébb és kisebbekből.

(Vége köv.)

Kimutatás

a kolozsvári kisegitő takarékpénztár-szövetkezet October havában, 1876.

Bevételek:

Pénztármaradék a mult hóról 89,305 frt 40 kr, betételek 70.312 frt 18 kr, kamat, feldij 9,779 frt 27 kr, váltó ürlapért 232 frt 45 kr, egyleti ház után 275 frt, 1088 esetben visszafizetett kölcsön 386,026 frt 4 kr.

Összesen 555.930 frt 34 kr.

Kiadások:

1031 esetben kölcsön 390,608 frt 3 kr, tisztviselők fizetése 1069 frt 99 kr, irodai kellékekre, nyomtatvány, fa, 64 frt 62 kr, váltó ürlapra 250 frt, kamat 190 frt 29 kr, egyleti ház után 118 frt 15 kr, adóba 300 frt 95 kr, betét visszafizetések 87,615 frt 56 kr.

Pénztármaradék 75,712 frt 75 kr.

Összesen 555,930 frt 34 kr.

Kolozsvárt, october hó 31. 1876.

Tauffer Ferencz, igazgató. Geltch János, könyvvezető,
Kozák Ede, pénztárnok,

A kalotaszegi takarék-pénztár üzlet kimutatása oktober haváról.

Bevétel:

Pénztármaradvány sept. 29-ről 2,716 frt 12 kr, betétekből 1,327 frt 23 kr, visszafizetett leszámitolások-ból 42,751 frt, visszafiz. előlegekből 460 frt, leszámitolásokból 1252 frt 11 kr. előlegek kamataiból 3 frt 70 kr, beirási dijjakból 1 frt 85 kr, késedelmi kamatokból 76 frt 19 kr.

Összesen 48,588 frt 20 kr.

Kiadás.

Visszafizetett betételekre 1815 frt 94 kr, visszafizetett betéttlek kamataira 11 frt 92 kr, leszámitolásokra 41,737 frt, előlegekre 185 frt, visszatéritett kamatokra 12 frt 50 kr, bélyegilleték 34 kr, költségekre 1 frt 81 kr, napibiztosi dijakban 22 frt, tiszti és szolga fizetésekre 150 frt, pénztári maradék okt. hó 31-én 4,651 frrt 69 kr.

Összesen 48, 588 frt 20 kr.

Nemzeti szinház.

Kolozsvár, vasárnap, november 5-kén, 1876.

Bérlet 33-ik szám.

KIS ÖRDÖG.

Mátrai B. Béla népszinmüve 3 felv.

Kezdete 7 órakor.

Távirati tudósitás a bécsi tőzsdéről

Novemr. 3-án 5% Metaliques 62,70 frt Kamat — — 5% Nemzeti kölcsön 66.90 frt. 1860 iki államkölcsön 10.925 Bankrészvények 8.35 Hitelrészvények 148.60 London 123,35 Ezüst 103.75 Cs. kir. arany 5.90 — — Napoleond'or 986 — 100 mark németértékü 60.60.

Urbéri kötvények: Magyarországi 75 — Temesi 75. Erdélyi 73.60 Horvátország 74.

Felelős szerkesztő: **Békésy Károly.**

Beküldetett. Az emberi testi fogyatkozások közt, melyek a körülményekhez képest igen veszélyesekké válhatnak, s gyermekeknél, valamint felnőtteknél gyakran előfordulnak, első sorban állnak az **altesti sérvek.** Ez ellen sok esetben rendkivül kedvező sikerrel alkalmazott, merőben ártalmatlan szerül ajánltatik **Sturzenegger Gotlieb sérvkenőcse** Herisauban, Appenzell Kánton, Svájcz.

Érdekes

id. Heckscher Samunak Hamburgban a mai számunkban megjelent **szerencse jelentése.** E ház az **itt és a vidéken nyert összegek** pontos és hallgatag kifizetése által oly jó hirt szerzett magának, hogy mai hirdetményére már e helyen is **mindenkit** figyelmeztetünk.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Szám **2269.** — 1876. (461) (1—3)

Hirdetmény.

A marosujvári m. k. sóbánya hivatal részére, 1877. évben szükségelt következő termény és anyagok szállitása, **f. év november 24-kén délelőtt 9 órakor,** irásbeli ajánlatok által tartandó árlejtés által, a kevesebbért vállalkozóknak ki fog adatni, ugymint:

2000	Hectoliter	Elegybuza
1000	„	Törökbuza
6000	Kilogram	fagygyu-gyertya
600	„	olvasztott fagyu
5000	„	I-ső oszt. tisztitott amerikai Petroleum
2000	„ „ „ „	gépfaolaj
800	„ „ „ „	repczeolaj

mustra szerint

A kötlevél pontjai, a melyben a szállitandó czikkeknek minősége és szállitási ideje is benn foglaltatik, bár mikor hivatalos órákban, a m.-ujvári sóbánya hivatalnál megtekinthetők, — a hol az árlejtés is tartatni fog és a hová a szabályszerüen kiállitott 5% bánatpénzzel ellátott bélyeges ajánlati iratok és az olaj neműeknél bemutatott mustrák, az árlejtés kezdetéig beadandók lesznek, későbben beadott, vagy utólagos ajánlatok, nem fogadtatnak el.

Megjegyeztetik, hogy a gabonára nézve, ugy az egész mint kevesebb részlet mennyiségre is, elfogadtatik ajánlat.

Maros-Ujvárt, 1876. október 30-kán.

M. kir. sóbánya-hivatal.

Sz. **6771.** — 1876. (456) (2—3)

tan.

Haszonbéri hirdetmény.

Kolozsvár sz. kir. városa képviselő bizottsága részéről folyó évi 147. közgyülési sz. a. hozott végzéssel a város jog tulajdonát képező következő javadalmak u. m.

a) A piaczi vásár és szemétvám vételi jog, mely kiterjed az egész bel- és külvárosi piaczokra, s mindazon utczákra, a hol bár miféle czikk eladás végett kiállittatik, és a mely joghoz csatolva van, a barom-útleveleknek városi hatósági felügyelet alatt leendő kiadásáért befolyandó jövedelem használata is.

b) A hid- és kapu-vám vételi jog.

c) Az idegen bor és pálinka és egyébb szeszes-italok behozatala után járó dijjak vételi joga.

d) A korcsolyások haszonvételi joga és végre

e) A gyári és magán üzlethez szállitandó tűzifa vámfa, az e tárgyban 1872, 339 és 1874, 1293 tan. számok alatt kibocsátott hirdetmények értelmében; azon megjegyzéssel, hogy ha helybeli lakos a maga házi szükségére kivánható tűzifát idegen helyiségről a vasúton szállittatná, s onnan saját marháival, vagy idevaló szekeressel hozatja be, a vasúti kövezet vámon felyül, a fennirt vásárvámot fizetni nem tartozand, a fennirt javadalmak együtt egy haszonbéri tárgyat képezőleg (kivéve a vasúton ide szállitott terhek után veendő, ugynevezett kövezett vámot, mely ezen haszonbérlet tárgyát nem képezi, s mint eddig, ugy ezután is a házi-pénztár javára, a vasúti igazgatóság által külön fog kezeltetni) a folyó 1876-dik évi december-hó 31-dik napja éjféli 12 órától kezdve, az 1879-dik év december-hó 31-dik napja éjféli 12-ig bezárólag terjedő 3 évi bérfolyamra, haszonbérbe adatni határoztatván, ennek étesitésére, az árverezés az előre megállitott és a városházánál a 8-dik számu hivatali szobában, a hivatalos órákban előre is megtekinthető, árverezési illetőleg szerződési feltételek értelmében **a folyó 1876-ik évi november-hó 15-dikén d. e. 9 órakor,** a városház 4. számu termében fog megkezdetni és azon nap délutáni 6 órakor bezáratni.

2.) Az árveréshez akár szóval, akár irásbeli zárt ajánlatban, csak azok bocsáttatnak, kik a jelenlegi 43,000 frt. évi bérösszegnek, mind felkiáltási árnak, megfelelő 10%-kát bánatpénzül, az árverező bizottmány kezei közé előre beteszik.

3.) A teljes biztositék akár az egy évi haszonbérnek megfelelő készpénzben, akár ennek megfelelő bécsi börzei árfolyam szerinti állam-kötvényekben, akár pedig a hazai kir. telekkönyvi hatóságok területén lévő és a hirdetési záridők lejártával jogérvényre emelkedett és a telekkönyvi szabályoknak és a városi érdekeknek megfelelő telekkönyvezett és első helyre betáblázható birtok leköté seiről kiállitandó biztositéki okmányban nyujtható, mely biztositékot az, kire a haszonbérlet leveretik, köteles leend a városi képviselő bizottságnak legközelebbi ülésében leendő helybenhagyásától, illetőleg a határozat tudtul adásától számitandó 48 óra alatt, az árverező bizottságnak beadni és a haszonbéri szerződést aláirni, annyival is inkább, mivel különben a jelenleg érvényben álló és ezen tárgyra vonatkozó és hasonlóképpen feltételnek tekintendő szerződés értelmében, mind kötés-szegő fog tekintetni, s az eljárás ellene ahozképest intéztetni.

4.) Ugyan azért tartóznak az árverezéshez hozzászólni kivánók, az árverezés előtt, az árverező bizottságnak azt is kimutatni, hogy azon esetre, ha vállalkozóknak elfogadtatnak, az évi haszonbérnek megfelelő biztositékot mikép adják meg? Ha a biztositék fekvő birtokban fogna adatni, a lekötendő birtok teher mentessége, mennyisége és kataszteri értéke, előre telekkönyvi hiteles kivonattal tanusitandó. Ha valaki kezest állit, annak kezesitési nyilatkozatát és a lekötendő birtoka telekkönyvi kivonatát köteles beadni. Megjegyeztetvén, hogy ha a felmutatott telekkönyvi kelte és a kiállitandó szerződés aláirása, illetőleg bekebelezésre béadása közt lefolyt idő alatt, az ajánlott fekvő biztositékra bárminő télekkönyvi terü fektetnék, azon esetben a biztositék el nem fogadtatik, s ha bérlő a hozzá intézett felszólitásra 48 óra alatt, a fennebbi 3-dik és jelen pontban felemlitettek közül egyébb elfogadható biztositékot nem ád, akkor a bérlettől elesik és az ő kárára és veszélyére uj árverezés fog tartatni.

5.) A szóbeli árverezés megkezdése előtt az árverezési, illetőleg szerződvényi feltételek felolvastatván és az ezek alapjául szolgáló **A. B. C. D.** alatti tariffák és az idézett hirdetmények közszemlére kitétetvén, az akár szóval, akár irásbeli ajánlatok útján, árverező, bérvágyók esetleg azok kezesei is kötelesek az árverezési feltételek után saját kezü aláirásukkal elismerni, hogy ezen feltételeket elfogadják és azoknak minden pontokban magukat alája vetik.

6.) Ezen árverezés a városi képviselő bizottságnak jóváhagyásától tétetvén függővé, az árverezőt az igéret tétellel azonnal, a várost pedig csak a képviselő bizottság jóváhagyása következtében fogja kötelezni.

7.) Kire a haszonbérlet leveretik, köteles az árverezési jegyzőkönyvet aláirni, mit ha megtagadna is, ajánlata kötelezőnek és törvényesnek fog tekintetni.

8.) Ki irásbeli zártajánlatot akar tenni, köteles azt a szabályos formában kiállitani, a felajánlott haszonbéri összeget számmal és betüvel is kiirni, mely esetben a betüvel kiirt összeg tekintetik érvényesnek, kellő bánatpénzzel ellátni és az ajánlatban határozottan kijelenteni, hogy az árverezési feltételeket és vámtariffákat és tanácsi hirdetményeket ismeri és azoknak magát aláveti, továbbá köteles lakhelyét megnevezni, a hová a képviselő bizottság határozatáról értesités, azon esetben, ha a leendő haszonbérlő nem helyt lakik, posta útján küldendő lesz, a melynek megtörténtére a feladó posta-vevény bizonyitékul szolgál; ellenesetben, ha helyt lakik, az irt értesités személyesen, vagy meg nem találhatása esetében, a lakásán kifüggesztés által fog kézbesittetni, végre köteles akár az ajánlatba zárva, akár ezenkivül az árverező bizottság előtt a biztositék milyenségét és mennyiségét hitelesen igazolni a fennirtak szerint, különben ajánlata nem fogadtatik el. Az irásbeli ajánlat, valamint a szóbeli igéret feletti véghatározat is a képviselő bizottságnak fenntartatik, a mely a legközelebbi gyülésben fog kimondatni, a nélkül, hogy annak megtartása, valamint az elfogadásróli értesités, a törvényben meghatározott időhöz lenne kötve.

Kolozsvár sz. kir. város tanácsának 1876. október 27-én tartott üléséből.

Polgármester helyett:

MINORICH KÁROLY, főkapitány.

---

(28) (41—*)

Gummi és halhólyagból készült

óvszereket **(Cottons)**

utánvéttellel titoktartás igérete mellett, duczetjét 2 frtól 6 frtig, küld **J. N. Schmeidler** gummi gyáros **Bécsben**, VII. **Bezirk Stiftgasse Nr. 19.**

Nehézkórt

(nyavalyatörést) levél által gyógyit **dr. Killisch** különleges orvos Neustadtban, Drezda (Szászország.) **Eddig 8000-nél többet kezelt sikerrel.**

(15) (40—52)

ITALIA BAZAR Beretta-czég, Budapest, kecskeméti-utcza 6 sz. alatt.

Első és egyetlen Magyarországban. Különlegességek:

Nápolyból: Vezuv-borok, ékszerek hölgyeknek korálból és lávából: macaroni és sok más igen olcsó tésztanemek, déli gyümölcsök

Florenczből: Mosaik-munkák, szobrok és ábraképek alabastromból, Paglianoszörp, carrarai fehér márvány épitésekhez és müvészethez, ruhakelmék nőknek, luccai finom faolaj. (462) (1—2)

Rómából: Olajfestmények és szent képek, szent ereklyék és olvasók; bor Lacrima Cristi, mosaik.

Turinból: Ürmös borok, Asti-pezsgő, pjpák, szeszek.

Milanóból: Selyem-szövet ruhákra, képek, házi gyógyszerek, kendőző szerek, pármazan sajt, rizskása.

Velenczéből: Kristály munkák, tükrök, mosaik ékszerek, fonott üvegkosarak és munkák.

Siciliából: Borok és aszalt gyümölcsök.

Olasz értékpapirok és pénzek beváltatnak és eladatnak, mindennemü megrendelések Olaszországba elfogadtatnak, uti kalauzok és mindennemő munkák megrendeltetnek, könyvek és hirlapok megszereztetnek stb.

Nagyobb megrendeléseknél 5% árleengedés.

MOLL Seidlitz-pora.

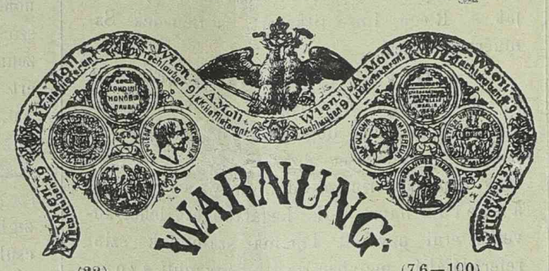

(22) (76—100)

Csak akkor valodi, ha minden doboz czimlapján a sas és az én sokszorositott czégem van lenyomva.

Büntető birósági itéletek ismételten constatálták czégem és védjegyem meghamisittatását, azért óva intem a közönséget az ilyen hamisitványok vásárlása ellen, minthogy azok csak ámitásra vannak számitva.

Egy lepecsételt eredeti doboz ára 1 frt. o. é.

Valódi minőségben kapható az x szel jelölt czégeknél.

Franczia borszesz sóval.

A legmegbizhatóbb önsegélyző szere a szenvedő emberiségnek minden belső és külső gyuladásnál a legtöbb beteegség ellen, mindennemü sebesülések, fej-, fül- és fogfájás, régi sérvek és nyilt sebek, rákfekélyek, üszök, szemgyuladás, mindennemü bénulás és sérülés stb. stb. ellen.

Üvegekben használati utasitással együtt 30 kr. o. é.

Valódi minőségben a †-tel jelölt czégeknél.

Dorsch-halmáj-zsirolaj

Krohn M. és Társá-tól **Bergenben** (Norvégiában.)

Ezen halmáj-zsirolaj valamennyi, a kereskedelemben előforduló, faj között az egyedüli, mely orvosi czélokra használható.

Ára egy üvegnek használati utasitással együtt 1 frt. o. é.

Valódi minőségben a *-gal jelölt czégeknél.

MOLL A., Tuchlauben, nächst dem Bazar, Wien.

Raktárak. **Kolozsvártt**: (x†*) **Valentini Ad.** gyógyszerész. (x*) **Wolff Ján.** gyógysz. (x*) **Dr. Hintz György,** gyógysz. (x*) **Széki** Miklós, gyógysz. **Beszterczén.** (x) Lang Károly, gyógysz. **Déésen.** (x†*) Krémer Samu **Déván.** (x) Lengyel György gyógysz. **Dicsőszent-Mártonban.** (x) Fischer Ede, gyógysz. **Szebenben.** (x*) Müller K. gyógysz. (x*) Thalmayer F. (x*) Reissenberger A. F. **Szászsebesen.** (x) Reinhardt J. C. **Szerdahelytt.** (x) Schimert F. gyógyszerész. **Zalatna.** (x) Mihelyes S. gyógyszerész urnál. **Segesvárt.** (x) Teutsch J. B. urnál.

---

(373) (8—8)

TAUB KÁROLY

rumburgi vászon- és fehérneműgyár-raktárának fiókja

BUDAPESTEN

Hatvanutcza, a magyarutczával szemben, ajánl mindennemü **vásznat, asztalnemüt, Chiffont, parkétot, csipke-függönyt, asztal- és ágytakarót,** valamint minden e **szakmába** vágó czikket, különösen **kész** női-, férfi- és gyermek fehérruhát.

Az árák szolidsága, a czégnek 19 éves fennállása óta eléggé ismeretes, tehát azok további feldicsérése fölöslegesnek mutatkozik.

Az árak a legolcsóbbra szabvák s minden czikken számmal leirva láthatók.

Teljes menyasszonyi kiállitások megrendelés szerint a leggyorsabban elkészittetnek, s kézi valamint gépmunka és himzés a legnagyobb szorgalommal teljesittetik, a mi pedig formát, izletes kiállitást és árakat illet, minden méltányos követelésnek meg lesz felelve. Árkimutatások kivánatra elkészittetnek, s minta-darabok á littatnak vagy küldetnek.

Kivonat a nagy árjegyzékből.

Rumburgi szövet-vászon, 42 méter (54 rőf), legnehezebb fajta à 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 36, 40, 45, 50, 55, 60—100 frt. a legfinomabb.

Hollandi vagy irhoni vászon, 39 méter (50 rőf) 5/4 széles à 18, 20, 25, 28, 30, 33, 36, 40—60 frtig a legfin. Ugyanaz 32 méter (42 rőf), 4/4 széles à 16, 18, 20, 22, 24, 26 és 30 frt. a legfinomabb.

Rumburgi fehérczérna-vászon, 23 méter (30 rőf), 4/4 széles à 10, 12, 13, 14, 15, 17—22 frt. a legfin. Ugyanaz 5/4 széles à 12, 15, 16, 17—24 frt. a legfinomabb.

Creas-gyolcs, 29½ méter (38 rőf), à 13, 15, 17, 19, 20, 22, 24, 26, 28—35 frt. a legfinomabb.

Lepedők varrás nélkül, 3/4 széles, 2½ hosszú, darab számra 2, 2.30, 2.60—2.80 kr. Ugyanaz 4/4 széles à 2.50, 2.80, 3 frt.

Sziléziai gyolcs, 23 méter (30 rőf), à 7½, 8, 8½, 9—12 frt.

Házi vászon, 23 méter (30 rőf), à 6, 7, 8—10 frt.

Chiffon vagy angol shirting, méterje vagy 1¼ rőf, à 25, 30, 35, 40, 45, 50—55 kr.

Ágy-kanevász darab számra, 23 méter (30 rőf), à 8, 9, 10, 11, 12—14 frt.

Len-zsebkendők tuczetje, à 2.50, 3, 3½, 4, 4½, 5, 5½ 6—12 frt.

Schnürl vagy piképarkét, darabja 8, 10, 12, 14, 16—20 frt.

Abroszok, asztalkendők, törölközők, kávés-kendők aránylag még olcsóbban.— A kész fehérruhák árai később fognak tudtúl adatni.

Levélbeli megrendelések különös figyelemmel és lelkiismeretesen teljesittetnek, nem megtelelő czikkek 8 nap alatt visszavétetnek.

Czim: Hatvanutcza a magyarutczával szemben.

---

(450) (3—12)

Főnyeremény esetl. 375,000 márka.

Szerencsejelentés.

A nyeremények ért az állam áll jót.

Meghivás résztvevésre

a hamburgi állam által biztositott nagy pénz-kisorsolás

nyeremény-esélyeiben,

melyben több mint

7 millió 420,000 márkát

biztosan kell nyerni.

Ez előnyös pénzkisorsolás nyereményei, melynek terv szerint csak 79,000 sorsjegye van következők: 1 nyeremény esetl. **375,000** márka, különösen **250,000- 125,000, 80,000, 60,000, 50,000, 40,000, 36,000,** 4-szer: **30,000** és **25,000,** 4 szer: **20,000,** 25-ször: **15,000, 12,000** és **10,000,** 26-szor: **6000,** 56-szor: **4000** és **3000,** 206 szor: **2500, 2400,** és **2000,** 415-ször: **1500, 1200** és **1000,** 1356-szor: **500, 300,** és **250,** 24,863-szor: **200, 150, 138, 124** és **120,** 14,839-szer: **94, 67, 55, 50 40** és **20** márka, s e nyeremények kevés hó alatt 7 osztályban **biztosan** el fognak dölni.

Az **első** nyeremény-húzás **hivatalosan** van megállitva, s erre

egy egész eredeti sorsjegy ára csak 3 ft 40 kr.
egy fél eredeti sorsjegy ára csak 1 ft 70 kr.
egy negyed eredeti sorsjegy ára csak 85 kr.

és ezeket az **államtól biztositott eredeti sorsjegyeket** (nem tiltott igérvények) **az árnak bérmentes beküldése mellett** még a **legtávolibb vidékekre** is elküldöm.

A résztvevő az eredeti sorsjegy mellett az állampecséttel ellátott eredeti tervet is **ingyen,** húzás után pedig **azonnal** a **hivatalos** nyeremény lajstromot **sürgetés nélkül** megkapja tőlem

A nyereménypénzek kifizetését és elküldését pontosan és a legnagyobb titoktartás mellett eszközlöm **egyenesen** a résztvevők kezéhez.

Minden megrendelést egyszerüen **postai utalvánnyal** vagy **ajánlott levélben** tehetni.

Tessék tehát megrendelésekkel a közel levő húzás tekintetéből

f. év november 15-ig

bizalmasan hozzám fordulni

id. Heckscher Samu,

bankár és váltóiroda-tulajdonos **Hamburgban.**

---

(438) (3—12)

Altesti sérvben szenvedők

meglepő gyógyszert találnak **Sturzenegger Gottlieb (Herisan,** Svájcz) határozottan **ártalmatlanúl** ható **sérvkenőcsében,** úgy altesti sérvek, valamint anyaesetek ellen. Bizonyitványok és elismervények a használati útasitáshoz csatolvák. Kapható 3 frt 20 kros csuprokban egyenesen Sturzenegger G. által, vagy a következő raktárakban.

Budapesten: Formagyi F. „Szent Máriához" czimzett gyógyszertárában; **Temesvártt:** Pecher J. „Mariahilf" czimü gyógyszertárában.

1915. — 1876. (463) (1—3)

Árverési hirdetmény.

Szamosujvár sz. kir. város közönsége a tulajdonához tartozó következő **belső javadalmakat,** névszerint:

A szesz árulási jogot	—	—	—	8000 frt	oszt. ért
Piaczi vendéglőt	—	—	—	2400 „	„ „
Nagy serházat	—	—	—	800 „	„ „
Hegy alatti fogadót	—	—	—	700 „	„ „
Hurdukáta „	—	—	—	400 „	„ „
Fácsebinye „	—	—	—	800 „	„ „
Hosszu „	—	—	—	700 „	„ „
Cserepes „	—	—	—	300 „	„ „
Karli „	—	—	—	400 „	„ „
Torda-vilmai rész jószágot	—	—	—	119 „	„ „

felkiáltási ár mellett, 1877-dik évi január 1-től, 187-dik évi december hó 31-dik napjáig számitott 3 az-az három évi időtartamra, **folyó évi november 21-dik és következő napjain,** a város tanácsházánál tartandó nyilvános árverés útján, a több igérőnek haszonbérbe fogja adni.

Mindazok tehát, kik az árveréshez hozzá szólni kivánnak, kötelesek a felkiáltási árnak 15%-kát bánatpézzül készpénzben, vagy börze érték szerinti állampapirokban, az árverés megkezdése ett letenni, s ezen összeget az, kire a haszonbérlet leveretett, a leve összeg 15%-ára azonnal kiegésziteni.

A mások nevében árverezni kivánók, mielőtt a árveréshez hozzá szólnának, tartoznak irásbeli felhatalmazványt beadni.

Azok, kik a városi pénztárnak az árverés idejé haszonbéri összegekkel hátralékosak, valamint azok is, kik bárminő viszonyból eredett perben lennének a városi közönséggel, az árveréshez hozzá nem szólhatnak.

A szóbeli árverés befejeztéig 50 krajczáros bélygjegygyel, s kellő a megigért összeg 15%-kát tevő bánatpénzzel ellátottzárt-iratu ajánlatok is (Offert) elfogadtatnak, megkivántatván, hogy azokban a megigért haszonbéri összeg számmal és betükkel, az ajánlat tev neve s lakhelye tisztán, s olvashatólag meg legyen irva, valamint ajánlat-tevőnek az iránti nyilatkozata is, hogy a haszonbéri szerződés porjait teljesen ismeri, s azoknak magát alája veti.

Egyenlő összegü szóbeli igéret, s irásbeli ajánla között, a szóbeli fog birni elsőbbséggel — két egyenlő irásbeli ajánlat özött a sors dönt.

A fennebbi föltételeknek meg nem felelő zárt ajánla semmisnek vétetik.

A haszonbéri összeg készpénz, börze értékkel bíró államkötvények, vagy bárhol találtató — a városi közönség által elfogadható — ingatlan javak által biztositható, s a felajánlott biztositék a szerződé aláirásától számitandó 14 nap alatt kijelölendő.

Ha valamely vállalkozni kivánó, ki bánatpénzt tett le, s a leveretés alkalmával a szerződést aláirni vonakodnék, vagy ped; ha aláirná a szerződést, de az aláirástól számitandó 14 nap alatt a biztositékot ki nem mutatná — vagy végre az elfogadott biztositékra, az elfogadástóli értesitéstől — számitandó 30 nap alatt, a városi közönség be nem kebelezteté, bánatpénzét elveszti, s az ő kárára, s költségére árverés fog tartatni.

A 3 egyenlő példányban kiállitott haszonbéri szerződésre megkivántató fokozatos illeték, s bélyegjegy kiadást haszonbérlő tartozand hordozni, ugyszintén minden e haszonbéri viszonyból eredett bárminő bélyeg és illeték kiadást is.

A haszonbéri szerződések pontjai a tanács irodában, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Szamosujvár sz. kir. városa közönségének 1876-dik évi october 26-dikán tartott közgyülésében.

PLACSINTÁR DÁVID, polgármester. OSZTIÁ KRISTÓF, főjegyző.

---

(459) (2—3)

ÁRVERÉS.

A gr. és br. Bánffy család kalotaszegi közös uradalmához tartozó 12 község **italmérési joga,** f. november-hó 20-n d. u. 3 órakor, községenkint alólirt által, árverezés útján 3 egymásutáni évekre haszonbérbe ki fog adatni, 1877 január 1-től kezdődőleg. Az árverezési feltételek alólirtnál bár mikor megtekinthetők.

B.-Hunyad, november-hó 2-n 1876.

Gyarmathy Zsigmond
inspector.

---

(458) (2—3)

Egy alsó páholy

minden másod napra az egész zin-időre

kiadó.

Értekezhetni ránta a szinházi irodában.

COACS!

A legolcsóbb és legjobb fűtőanyag (**COACS** kapható a

szobai, konyhai, ugy a kovács-tüzelére is,

ajánlja a következő **jutányos árban:**

1-től 200 Kiloig	à 100 Kiló	. .	2 frt — kr.
250 „	à 100 „	. .	1 frt 70 kr.
500 „	és feljebb 100 Kiló		1 frt 50 kr.

Szekérbér külön a távolsághoz mért, 100 Kiló után 10—20 kr.

a kolozsvári gázgyári igazgatóság.

A vas, ugy a cserépkályhákat a **COACS-fütés**re át lehet alakitani bármely kőmüves által jutányos áron és ez átalakitott kályhában lehet minden más fütési anyagokkal is tüzelni, a kályha sérülése nélkül.

A fennebbi igazgatóság kész az illetőknek bármely időben bővebb utasitásokkal szolgálni. (460) (2—4)

---

(418) (4—10)

Minden háztartásnak

ajánljuk a **téli idényre**

csak 5 frt 50 kr

példátlan olcsó árért a következő gyakorlati és jó haszontárgyakat:

1 csinos petroleum-lámpa, biztonsági égővel.
1 thea-főzőkészlet, melylyel 2 percz alatt a legjobb theát főzhetni.
1 valódi karlsbadi porczellán theakanna.
6 „ „ „ theacsésze.
6 „ „ „ tálcza.
6 brittania ezüst theás kan.
1 szép czukorszelencze mi várral.
1 brittánia czukorfogó.
1 czélszerü theaszürő.
2 pompás salon-bronz-alakertyatartó.

Mindezen elsőrolt gyakorlati szép haszontárgyak ára csak **frt 50 kr. o. ért.** s megrendelhetők

BLAU és KANN

újonnyitott nagy üzlettelepéből **BÉCS, Stadt, Babenbergerstrasse 1 sz. BÉCS.**

Pakolás ingyen. — Szolgálat készpénzért, vagy utánvét mellett.

Mai számunkhoz van mellékelve a „SPORT" 4-dik száma.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. tanoda betüivel Kolozsvártt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.